

BASHŌ (1644-1694.)

<http://terebess.hu/english/img/basho.jpg>

Bashō je književno ime koje je pjesnik uzeo zahvaljujući stablima banane koje su rasle oko njegove kolibe. Smatra se najvećim japanskim haiku pjesnikom svih vremena i jedan je od onih rijetkih pjesnika koji su živjeli poeziju i, kako je to jednom napisao Reginald Horace Blyth (1898-1964.)

„ ... Basho je bio ne samo najveći među svim Japancima već ga treba brojati među ona malobrojna ljudska bića koja su živjela i učila nas, svojim životom, kako treba živjeti.“

http://wikitravel.org/upload/en/0/02/Chusonji_Basho_Statue.JPG

Rođen 1644 u Uenu, provincija Iga, kao Matsuo Kinsaku, kasnije Matsuo Chūemon Munefusa, koristio je književna imena Sōbō, Tōsē i Bashō. Otac mu je bio niže rangirani samuraj što mu je obećavalo vojničku karijeru. Međutim, otac mu umire dok je Matsuo još dijete. Nakon očeve smrti, bio je sluga samo dvije godine starijem sinu lokalnog lorda (Tōdō Yoshitada). Todo i Bashō dijelili su strast za poeziju i voljeli *haikai no renga*, ulančanu kooperativnu pjesmu. (Renga se otvarala trostihom od po 5-7-5 slogova – zvanim *hokku*. Na hokku su se nastavljala dva stiha od po 7 slogova, a kreirao bi ih slijedeći autor u grupi, potom opet hokku...).

Već kao dvadesetogodišnjak smatran je vrsnim haiku pjesnikom. Godine 1662. prvi puta je objavljena njegova pjesma a 1664.g. tiskana su mu dva hokku. 1665. Basho i Yoshitada s prijateljima, komponirali su renku od sto stihova. Godine 1666. njegov gospodar i prijatelj umire te Basho odlučuje posvetiti se poučavanju poezije i putovanjima. Njegove pjesme objavljuju se u antologijama iz 1667., 1669. i 1671.g. te objavljuje kompilaciju svojih i djela svojih učenika *Teitoku* škole, *Igra školjki* 1672. U proljeće iste godine seli u Edo (današnji Tokyo), tada obećavajući grad, kako bi dalje proučavao poeziju. Tamo je osnovao školu poezije i odlazio na putovanja kojima su putovali pjesnici prije njegovog vremena. Ljeti 1694. g. posjetio je Kyoto i svoj rodni grad Ueno. Na tom je putu i umro, okružen prijateljima i učenicima u gradu Osaka.

Bashōov grob

http://farm3.static.flickr.com/2057/2505421340_229d8264cb.jpg

Oku no Hosomichi (Put na daleki sjever) smatra se njegovim najuspješnijim djelom. Uređivao ga je pune tri godine nakon povratka s putovanja. Prvo izdanje tiskano je posmrtno, 1702. godine i postiglo veliki komercijalni uspjeh a sadrži haiku poput:

araumi ya / Sado ni yokotau / amanogawa
the rough sea / stretching out towards Sado / the Milky Way [1689]
nemirno more / proteže se prema otoku Sado / Mlječna staza

U Bashôovim hokku pjesmama odražavalo se autorovo stvarno okruženje i osjećaji, te ozbiljnost i snaga japanske kulture općenito, koju hokku do tada nije imao. Već i tijekom njegovog života, njegova je poezija bila cijenjena. Njegovi su učenici prikupili i objavili njegove citate o vlastitoj poeziji.

Tijekom 18. stoljeća, nadalje raste interes i razumijevanje za Bashôove pjesme ali i bogohuljenje od strane Shinto birokracije. Krajem 19. stoljeća Masaoka Shiki postaje Bashôov oštar kritičar, no približava njegovo djelo japanskoj intelektualnoj javnosti te osmišlja naziv *haiku* (umjesto hokku) za samostjeći trostih od po 5-7-5 onjija (slogova). I u dvadesetom stoljeću Bashôove su pjesme na tapeti kritičara i pjesnika a sam Bashô najpopularniji je među japanskim autorima izvan Japana. Tim više, što je Zapad daleko lakše prihvatio haiku od ostalih tradicionalnih formi (vaka i renga).

Bashô o se smatra se ne samo najvećim svjetkim haiku pjesnikom već i velikim liričarom.

„Pjesme su mu bile molitve istini, spoznaje pjesme vjerovanja i ljubav poruka poezije.“

(V. Devidé: Japan – Prošlost i budućnost u sadašnjosti, Znanje Zagreb 1988.).

Grob Matsua Bashôa - detalj

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:MatsuoBasho-Haka-M1932.jpg>

Haiku Matsua Bashôa u prijevodu i obradi ak. Vladimira Devidéa
(*Japan, Prošlost i budućnost u sadašnjosti*, Znanje, Zagreb 1988.)

Kakva tišina –
u pećinu ponire
zrikanje cikada.

Ja sam čovjek što
doručuje gledajuć'
cvjetove slaka.

O, ovom stazom
za jesenjeg sumraka
nitko ne ide.

Na goloj grani
ščućuren sjedi gavran –
jesenji sumrak.

Bolestan na putu –
moji snovi lutaju
usahljivim poljima.

Haiku Matsua Bashôa u prijevodu i obradi Nebojše Simina
(*Haiku, nestašna pjesma*, Prometej, Novi Sad 2000)

Jedva se vidi Fudži
kroz koprenu zimske kiše.
A kako je lepa!

S četiri strane
lete latice trešnje u
u jezero Nio.

Konačno oblak
Sakrio Mesec – taman
da predahnemo.

Kako se radujem!
našao sam jednog sokola
na rtu Irago.

Čak i bez kape
a toj kiši što sipi
-dobro je, dobro.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://diogen.weebly.com>

NE KOPIRATI